

REDE VAN DEN VOORZITTER DER
NEDERLANDSCHE BOSCHBOUWVEREENIGING
Prof. Ir. J. H. JAGER GERLINGS,

uitgesproken op de Algemeene Vergadering, gehouden
op 28 Mei 1937 te Eindhoven.

Het is ongetwijfeld een goede instelling dat onze vereeniging twee keer per jaar samenkomt, eerst in het begin van den zomer, als alles in de natuur in actie is en zich als het ware vol verwachting inspannt om de levensenergie zoo krachtig mogelijk tot uiting te doen komen. En dan weer bij de intrede van den herfst als de periode van intens leven in de natuur is weggeëbt en wij bezinnend omzien en ons afvragen, wat ons de zomer bracht.

Zoo staan wij dan thans te midden van de zich weer verjongende natuur en ons grijpt weer aan het zich telkens herhalend maar niettemin steeds even indrukwekkend wonder van het opbloeien tot nieuw leven want wij boschbouwers behooren immers tot de gelukkige stervelingen, die steeds in nauwe aanraking zijn met de natuur.

En zoo richten ook wij thans den blik vooruit, hoopvol gestemd en vol verwachting voor hetgeen de toekomst ons zal brengen.

De blijde verwachting, die ons op deze voorjaarsvergadering vervult berust gelukkig niet alleen op het medeleven als boschbouwer met de ontwaakte natuur; er zijn ook andere, meer materieele redenen, die onze hoopvolle stemming verklaren.

Ik prijs mij gelukkig na de vele sombere klanken, die ik in mijn vorige redenen telkens weer moest laten hooren, thans een meer optimistisch geluid te kunnen laten klinken. Hoewel wij ons moeten hoeden voor overdreven optimisme mag ik wel constateeren, dat het er alle schijn van heeft, dat voor den boschbouw een betere tijd begint aan te breken.

Er zijn onmiskenbare symptomen, die op een wederopleving van het bedrijfsleven wijzen. In handel en industrie is inderdaad eenige opbeuring waar te nemen, hoewel omtrent den aard dezer opleving, of zij een blijvend karakter heeft of slechts is een tijdelijk, door bijzondere omstandigheden veroorzaakt verschijnsel, niet valt te zeggen.

Land- en tuinbouw deelen nog niet in deze gunstigere conjunctuur. Als bedrijven, die voornamelijk op den uitvoer zijn aangewezen, lijden zij nog steeds in hevige mate onder

den sterk verminderden afzet van hun producten in het buitenland, waartegenover geen toeneming van de consumptie in eigen land staat. Men tobt daar nog steeds met uiterst lage prijzen voor de producten, terwijl de bedrijfskosten door de daling van den gulden in veel opzichten zijn toegenomen.

Met den boscbouw is het echter anders gesteld omdat we hierbij hebben te doen met een product, dat voor het grootste deel moet worden ingevoerd om in de behoefte daaraan te voorzien, terwijl de mogelijkheid om de eigen consumptie te vergrooten in ruime mate aanwezig is.

Bij den land- en tuinbouw tracht de Regeering door middel van een uiterst ingewikkeld stelsel van crisismaatregelen, eenerzijds steun te verleenen aan noodlijdende bedrijfsonderdeelen en anderzijds door productiebeperking de verminderde uitvoer eenigszins te compenseeren.

Van de zijde van den boscbouw en ook door onze vereeniging zijn in de crisisjaren meermalen pogingen aangewend om ook voor den boscbouw overheidssteun te verkrijgen, met name is door verschillende lichamen eenige malen aangedrongen op het toekennen van Regeeringswege van een toeslag op den prijs van het mijnhout. Deze pogingen hebben geen succes gehad en ik geloof, dat we ten slotte blij moeten zijn, dat ons boschbedrijf is vrij gebleven van finantieelen overheidssteun, die hoogstens een uiterst geringe, nauwelijks voelbare tegemoetkoming zou hebben gegeven, doch het bedrijf zelf veel moeilikheden zou hebben opgelegd.

Bovendien doen zich in ons boschbedrijf mogelijkheden voor, waardoor het op meer natuurlijke, gezonde wijze niet alleen tijdelijk, gedurende de crisisjaren, maar ook meer blijvend kan worden geholpen. Ik wees er zoeven reeds op, dat de mogelijkheid bestaat van vermeerdering der consumptie.

Vooraf door de werkzaamheid van de uit het boschbedrijf zelf voortgekomen Commissie Inlandsch Hout is het gebruik van het in ons land gegroeide hout sterk toegenomen, terwijl de daling van onze munt het inlandsche product in een gunstiger positie heeft gebracht tegenover het buitenlandsche, waarvan de prijzen aanmerkelijk zijn opgelopen.

Beide krachten werken samen in dezelfde richting, n.l. verhoogde eigen consumptie en verbetering der prijzen.

Bleek de regeering, zooals gezegd, niet bereid tot het rechtstreeks verleenen van geldelijken steun aan het boschbedrijf, het streven naar verhooging van het gebruik van eigen hout zoowel als van het gebruik van hout in het algemeen wordt door haar krachtig gesteund, alsmede de pogingen om voor het boschbedrijf tot gunstiger voorwaarden en prijzen bij den afzet van zijn product te komen.

Ik mocht bij vorige gelegenheden reeds erop wijzen, dat verschillende Rijksdiensten bij de uitvoering van werken het gebruik van inlandsch hout voorschrijven. Waar de hulp van

de Regeering werd ingeroepen om de besturen van provincie's, gemeenten, polders en andere lichamen te bewegen bij de uitvoering van bepaalde werken eveneens zoo te handelen, werd dit nimmer te vergeefs gedaan en in veel gevallen werd daardoor het doel bereikt.

Intusschen doet zich bij de uitvoering van groote werken, waarbij hout te pas komt herhaaldelijk het bezwaar voor, dat de aannemer van het werk door de felle concurrentie gedwongen is zóó laag in te schrijven, dat op alle onderdeelen moet worden geknepen om het werk voor den overeengekomen prijs uit te voeren. Het spreekt wel vanzelf, dat dan het onderdeel hout vooral in het gedrang komt, omdat voor de keuring daarvan door den aard van dit materiaal, bezwaarlijk bepaalde normen kunnen worden gesteld. De zaak loopt dan gewoonlijk zóó, dat de aannemer van het werk op het laatste oogenblik het benoodigde hout bij elkaar tracht te scharrelen tegen een zoodanig lagen prijs en in zulk een ongunstig jaargetijde, dat het onmogelijk is goede waar te leveren. Het hout moet dan gedeeltelijk worden afgekeurd, terwijl met de rest nauwelijks genoeg kan worden genomen.

Wanneer in zulk een geval het gebruik van inlandsch hout is voorgeschreven, spreekt het vanzelf, dat zulke leveringen geenszins bevordelijk zijn voor de naam van ons product en de directie's van zulke werken worden afgeschrikt om het gebruik van inlandsch hout voor te schrijven.

Dit heeft geleid tot overleg met de Regeering in zake de levering van het benoodigde hout voor de Zuiderzeewerken. Zooals U in de Maart-aflevering van ons tijdschrift heeft kunnen lezen heeft de Minister van Waterstaat naar aanleiding daarvan besloten, niet alleen om voor al het bij de uitvoering van de drooglegging van den Noord-oostelijken polder benoodigde hout, voorzoover zulks technisch en practisch mogelijk blijkt, binnen onze landsgrenzen gegroeid en bewerkt hout voor te schrijven, maar ook, dat dit hout door tusschenkomst van den inlandschen houthandel tegen voor elk jaar vooraf te bepalen prijs en voorwaarden in eigen beheer aan te koopen. Het gaat hier speciaal over de levering gedurende een aantal jaren van belangrijke hoeveelheden grenen damplanken en perkoenpalen.

Dat in een doeltreffende contróle op de herkomst van het hout is voorzien, de medewerking aan deze leveringen voor alle houthandelaren en -zaggers open staat en de prijzen, die binnen redelijke grenzen zijn gehouden, evenals de te leveren hoeveelheden alsmede de voorwaarden telken jare weer opnieuw zullen worden vastgesteld, spreekt vanzelf.

Ik noemde U dit geval om aan te toonen, dat er inderdaad op het gebied van consumptieverruiming met succes wordt gewerkt en ik zou aan dit voorbeeld nog andere kunnen toe-

voegen. Ook was het mijn bedoeling U te laten zien, dat de Regeering ten aanzien van den boschbouw tot dusverre een m.i. juist standpunt inneemt.

U zult mij wel niet van autarkische neigingen beschuldigen, wanneer ik het standpunt verdedig, dat de overheid in verband met de moeilijke tijdsomstandigheden voor den houtproducent de handelaar en zager, alsmede met het oog op de onrustbarende werkeloosheid, niet alleen voor haar eigen diensten, voorzoover zulks technisch en practisch mogelijk is, inlandsch hout dient te gebruiken, doch ook het gebruik daarvan door anderen met alle haar ten dienste staande middelen moet trachten te bevorderen.

De binnenlandsche consumptie van ons product dient volgens mijn meening vooral onder de huidige tijdsomstandigheden met kracht te worden vergroot, zelfs wanneer de prijs van het inlandsche hout, althans binnen zekere grenzen, hooger mocht liggen dan die van technisch gelijkwaardig buitenlandsch hout.

Immers behoort het boschbedrijf tot de bedrijven, waarin de waarde van het product grootendeels uit arbeidsloon bestaat zoodat elke werkverruiming de plaatsing van veel arbeidskrachten beteekent en waardoor een eventueel hogere prijs van het inlandsche product, wanneer deze althans zekere grenzen niet overschrijdt, wordt gecompenseerd door vermindering der kosten van de bestrijding der werkeloosheid.

Toen ik U bij den aanhef van mijn rede zeide, dat de voorjaarsstemming, die ons boschbouwers thans eigen is niet alleen berust op het medeleven met de ontwaakte natuur, maar ook op de zielele omstandigheden, doelde ik niet alleen op de zich geleidelijk voltrekkende sanering van het boschbedrijf door verhooging van de inlandsche consumptie aan hout, maar ook op de onmiskenbare stijging der houtprijzen. Zoodaals U kunt zien uit de in ons tijdschrift geregeld verschijnende publicatie's van de door het Staatsboschbeheer verzamelde houtprijzen, gaf het vellingsseizoen 1936—'37 in dit opzicht, dooreen genomen, een gunstiger beeld.

Voor wat betreft het zware hout is de prijsstijging naast meerdere vraag door toegenomen verbruik, ook toe te schrijven aan de hogere prijzen van het geïmporteerde hout ten gevolge van de daling van onze muntwaarde.

Deze verbetering van de prijzen begon in het laatste kwartaal van 1936 en deed zich steeds meer gevoelen, vooral voor inlandsche *heipalen*, waarvan de prijs thans ongeveer 50 % hooger ligt, dan in het vorige seizoen.

Het overige *zware inlandsche grovedennenhout* ondervond gunstige invloed van het uit de markt nemen door den Rijkswaterstaat van een in verband met den voorraad vrij groote hoeveelheid damwand met korte afmeting (1,80 m), ten be-

hoeve van de droogmaking van den Noord-oostelijken polder. Bovendien zijn voor dit werk aanzienlijke hoeveelheden grenen *perkoenpalen* noodig, die wel is waar gewoonlijk altijd uit inlandsch hout worden geleverd, doch waardoor de overvolle markt aanmerkelijk werd ontlast.

Voor het *mijnhout* is de prijs, die voor de contracten, loopende van 1 Mei 1936 tot 1 Mei 1937 f 10.25 per m³ franco mijnstation bedroeg, voor de op 1 Mei 1937 ingaande contracten verhoogd tot f 11.— per m³. De Staatsmijnen hebben deze contracten reeds vroeg in het seizoen afgesloten en de toen bedongen prijs van f 11.— was op dat oogenblik alleszins bevredigend doch moet thans stellig f 1.— á f 2.— per m³ te laag worden beschouwd.

Voor de mijnhouthandelaren, die niet in de gelegenheid waren zich vroegtijdig te dekken, is de toestand daardoor zeer moeilijk. Ik meen hier dan ook een beroep te moeten doen op de boscheigenaren en -beheerders om tegenover hen niet het onderste uit de kan te halen.

Ook voor *eikenhout* was de vraag aanmerkelijk beter, vooral naar hout van goede kwaliteit en afmeting. Voor lichte maat en mindere kwaliteit bleven de prijzen vrijwel onveranderd slecht, doch voor het eerst bedoelde mag een stijging van 20 á 30 %, al naar afmeting en kwaliteit, wel worden aangenomen. Door de uiterst lage basis, waarop de verbetering inzette, zijn de prijzen voor het hout op stam ondanks de ingetreden verbetering echter nog steeds onvoldoende.

Voor *beukenhout* deed zich reeds vroeg in het seizoen een ruimere vraag gelden, door het uit de inlandsche markt nemen van een vrij aanzienlijke partij beuken dwarsliggers voor de Staatsmijnen, die, gehoor gevend aan een tot hen gericht verzoek, de bestelling zich zóó vroeg in het seizoen deden, dat de leverancier tijdig kon dekken en de consument zekerheid kreeg hout te ontvangen niet alleen van goede kwaliteit, doch ook op tijd geveld, gedroogd en ge-creosoteerd.

Ondanks deze meerdere vraag naar beukenhout zijn de prijzen daarvoor over het algemeen nog uiterst laag en onvoldoende.

Dit is ook het geval met het *populierenhout* dat ook thans nog geen verbetering geeft te zien.

Aangezien de prijzen van het lichtere grovedennenhout zich, zóóals bekend, onwillekeurig richten naar dien van het mijnhout, beteekende de in het najaar 1936 bekend geworden hogere mijnhoutprijs een stimulans tot algemeene verhooging van den prijs voor het geriefhout. Zoo zien we, dat de boeren, ondanks het feit, dat van eenige opleving in land- en tuinbouw eigenlijk nog weinig sprake is, in het afgelopen seizoen bij meerdere vraag, hogere prijzen besteedden voor het geriefhout.

Ik stond langer stil bij den indirecten steun van de Regeering bij de pogingen om tot verruiming van de binnenlandsche consumptie te komen. Ook bij de bevordering van het gebruik van hout in het algemeen verleent de Regeering haar medewerking. Ik denk hierbij aan de instelling van een houtvoorlichtingsdienst, die niet alleen ten doel heeft het geven, waar dit wordt gevraagd, van voorlichting op het gebied van het gebruik van hout in den meest ruimen zin, dus zoowel van dat, van de gematigde luchtstreek als van de tropen, maar daarnaast propaganda wil maken om het gebruik van hout in het algemeen te bevorderen.

Bij vorige gelegenheden deelde ik U reeds mee, dat het initiatief tot de instelling van een zoodanigen dienst door de Regeering is overgenomen en het is verblijdend voor den boschbouw, dat de Regeering hiermee blijk geeft van haar streven om den boschbouw te steunen, al lijkt mij de weg, die zij gemeend heeft daartoe te moeten inslaan niet de meest verkieslijke. Ik vertrouw echter, dat langs dezen weg, al is het een lange, toch spoedig tot een goede uitkomst zal worden gekomen.

Bij de bevordering van de binnenlandsche consumptie van inlandsch hout heeft men steeds te kampen met een belangrijken maar hoogst onzekeren factor, n.l. de in ons land aanwezige houtvoorraden en -productie. De vraag hoeveel hout van een bepaalde soort en bepaalde afmetingen onze bosschen en andere houtopstanden jaarlijks kunnen leveren zonder de aanwezige voorraad in gevaar te brengen, doet zich telkens voor. Met andere woorden, het gemis aan een boschstatistiek wordt bij den dag meer nijpend.

Het is mij daarom een genoegen U te kunnen meedeelen, dat het Departement van Landbouw en Visscherij doende is met het treffen van maatregelen om onverwijld uitvoering te geven aan de plannen van de Commissie voor de Boschstatistiek, zooals die werden neergelegd in haar indertijd verschenen rapport.

Vermoedelijk zullen met medewerking van den Topografischen Dienst langs fotogrammetrischen weg de meeste der noodzakelijke gegevens kunnen worden verzameld en bestaat het uitzicht, dat daardoor reeds in het eind van 1940 over de eerste Nederlandsche boschstatistiek zal kunnen worden beschikt.

Het feit, dat de Regeering op verschillende wijzen blijk geeft welwillend te staan tegenover den boschbouw geeft voorzeker voldoening. Het is daarom jammer, dat zij het voorstel van het bestuur onzer vereeniging om een afgevaardigde te zenden naar het in de maand Juli van dit jaar te houden IIIe Internationale Congres voor het gebruik van Hout, niet heeft overgenomen.

Dit congres, georganiseerd door de C.I.B. Comité International du Bois), heeft ten doel gelegenheid te scheppen voor een zakelijke gedachteswisseling over de werkzaamheid van de organisatie's, die het gebruik van hout bevorderen.

In verband met de instelling hier te lande van een Houtvoorlichtingsbureau en de organisatie van de propaganda voor het houtgebruik lag het m.i. voor de hand een ter zake kundig persoon, die bij de voorbereiding van een en ander is betrokken, naar dit congres af te vaardigen.

De internationale samenwerking op het gebied van den boschbouw uit zich niet alleen in het werk van het C.I.B. ter bevordering van het houtgebruik, maar ook op meer algemeen boschbouwkundig gebied.

Ik deelde U op de najaarsvergadering 1936 reeds mee, dat op het in September van dat jaar te Boedapest gehouden IIe Internationale Boschbouwcongres als algemeene conclusie de wensch was geuit om te komen tot de instelling van een comité, dat de internationale boschbouwcongressen zou voorbereiden en op de uitvoering van de door de congressen geuite wenschen zou toezien.

In het verslag over dit congres, dat in het Februari-nummer van dit jaar van ons tijdschrift is opgenomen, kunt U hierover uitvoerige mededeelingen vinden.

Door ons medelid, de Heer E. D. van Dissel, Directeur van het Staatsboschbeheer was krachtig op de instelling van zulk een comité aangedrongen.

In deze maand is door het bestuur van het IIe Internationale Boschbouwcongres in Boedapest een vergadering gehouden, waartoe ook de Heer van Dissel is uitgenoodigd om tot de oprichting van bedoeld comité te geraken, de in overeenstemming met het Internationale Landbouw Instituut te Rome ontworpen statuten te behandelen, de plaats te bepalen, waar het comité zal zijn gezeteld en een huishoudelijk reglement te ontwerpen.

Wanneer dit organiseerend en uitvoerend comité zal zijn tot stand gekomen, is het te voorzien, dat de internationale boschbouwcongressen vaker en op meer geregelde tijden zullen worden gehouden en dat zij door uitvoering te geven aan de daardoor genomen besluiten en geuite wenschen het werk dezer congressen aan vruchtbaarheid zal doen winnen.

Zowel op nationaal als internationaal gebied blijkt dus een krachtige actie ten bate van den boschbouw aanwezig.

Ik sprak U van een blijde verwachting, die ons op deze voorjaarsvergadering vervult en die ons met een bescheiden gevoel van optimisme in de toekomst doet zien. Mogen deze gevoelens juist blijken te zijn en onze verwachting, dat ook voor het boschbedrijf een betere tijd is aangebroken, inderdaad door de feiten worden bevestigd!